

ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з наукової роботи
Запорізького національного університету

Г.М. Васильчук
«03» серпня 2020 р.

ВИТЯГ

з протоколу фахового семінару кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету від 24 липня 2020 р. № 12

Присутні: д.ю.н., професор, професор кафедри адміністративного та господарського права, декан юридичного факультету Запорізького національного університету Т.О. Коломоєць, д.ю.н., професор, завідувач кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету В.К. Колпаков, д.ю.н., професор, професор кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету Є.В. Курінний, к.ю.н., доцент кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету А.А. Шарая, к.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету Л.В. Кузенко, доктор філософії у галузі права, викладач кафедри адміністративного та господарського права М.В. Титаренко, к.ю.н., доцент кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету Ш.Н. Гаджиєва, здобувач Б.В. Коваленко.

Головуючий: д.ю.н., професор, завідувач кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету В.К. Колпаков.

Секретар: к.ю.н., доцент кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету Ш.Н. Гаджиєва.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ: обговорення основних наукових результатів дисертації **Коваленка Богдана Вячеславовича** «Принципи службового права України», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право», для їх апробації та оцінки їх новизни, теоретичного та практичного значення.

СЛУХАЛИ: здобувача **Богдана Вячеславовича Коваленка** про результати виконаного наукового дослідження.

Здобувач стисло навів основні наукові положення та теоретичні висновки, що стосуються принципів службового права. У подальшому доповідач акцентував увагу присутніх на отримані ним результати аналізу ознак, класифікації принципів службового права. Після цього здобувач висвітлив службове право як сферу об'єктивізації принципів. У продовження було зосереджено увагу на генезі дослідження принципів службового права у вітчизняній адміністративно-правовій науці. Охарактеризовано принципи службового права як систему, що складається з принципів засадничих, організаційних, функціональних. І, насамкінець, здобувачем запропоновано ключові напрями удосконалення нормативного закріплення та дотримання принципів службового права України, сформульовано обґрунтовані пропозиції, спрямовані на вдосконалення доктринального дослідження, правового регулювання та практики застосування принципів службового права України крізь призму зарубіжного досвіду, запропоновано основні положення доктринального, освітнього та нормотворчого аспектів вдосконалення дослідження та реалізації ресурсу принципів службового права України.

Завершивши доповідь, здобувач відповів на запитання учасників фахового семінару.

Колпаков В.К., д.ю.н., професор: Одним із структурних елементів Вашої дисертації є підрозділ, присвячений генезі дослідження принципів службового права у вітчизняній адміністративно-правовій доктрині. Загальновідомо, що в останні десятиріччя з'явилася значна кількість робіт історіографічного характеру щодо принципів адміністративного права, державної служби, публічної служби. З одного боку, це сприяє розвитку та становленню службового права та його принципам. З іншого боку, вони не висвітлюють принципи службового права в цілому. Щоправда, спостерігається певна етапність у дослідженні такого питання та тематична тенденційність. Яку наразі Вами запропоновано періодизацію генези дослідження принципів службового права у вітчизняній адміністративно-правовій науці?

Коваленка Б.В., здобувач: Дякую за запитання. Так, дійсно у роботі з'ясовано, що особливістю генези дослідження принципів службового права є «ефект маятниковості концентрації уваги», а саме від повного ігнорування цього питання вченими-адміністративістами (в т.ч. й сучасних) й аж до деталізованого доктринального аналізу окремих принципів службового права. На підставі аналізу спеціалізованих наукових та навчальних видань, запропоновано умовну періодизацію генези історіографії дослідження принципів службового права у вітчизняній адміністративно-правовій науці, а саме: 1 етап (1992–2003 р.р.) з виокремленням понять «право про державних службовців», «право про службу» й фрагментарним згадуванням про засади службових відносин; 2 етап (2003–2007 р.р.) із поступовим

(переважно в узагальненому вигляді) виділенням відносин публічної служби як сфери об'єктивізації принципів та базових засад їх правового врегулювання (переважно авторські переліки й узагальнений огляд деяких із них); 3 етап дослідження (2007–2017 р.р.) із формулюванням узагальнених доктринальних положень про принципи державної та деяких інших різновидів публічної служби, розглядом їх як елементу системи принципів адміністративного права; 4 етап (з 2017 р. по теперішній час) з поглибленим аналізом окремих принципів службового права у контексті оновленого розуміння адміністративного права, його системи принципів, обґрунтування потреби кодифікації службового законодавства, в т.ч. норм-принципів, із акцентом на порівняльно-правові дослідження.

Титаренко М.В. доктор філософії у галузі права, викладач: У теорії службового права існує розмаїття доктринальних підходів щодо визначення дефініції «принципи службового права». У цьому зв'язку, як Ви вважаєте: чи було нагальним (предмет дослідження) здійснити огляд наявної наукової доктрини та, на основі системного аналізу, й запропонувати власне бачення цього питання, а й отже й авторську дефініцію «принципи службового права»?

Коваленко Б.В.: Дякую за запитання. З цього питання варто зазначити наступне. Дефініцію «принципи службового права» слід формулювати як закріплені у нормах службового права приписи, які регламентують організацію та функціонування публічної служби задля забезпечення реалізації та захисту публічного інтересу особами, які перебувають на певних посадах і наділяються для цього публічно-владними повноваженнями. У роботі виділено ознаки принципів службового права: засадничий характер, вища імперативна юридична сила, формальна визначеність, загальнообов'язковість, примусова забезпеченість, орієнтованість на реалізацію та захисту публічного інтересу та інші ознаки. Саме ці ознаки у сукупності й формують ресурс цих принципів, а отже вони мають обов'язкового знайти своє закріплення у визначенні принципів службового права.

Кузенко Л.В., к.ю.н., доцент: Ви пропонуєте розробку та прийняття в Україні Службового кодексу України. Чому Ви вважаєте, що вирішення цього питання буде корисним для України? Адже наразі ми в Україні не маємо зайвих (кадрових, матеріальних, інформаційних тощо) ресурсів, які можна було б витратити для реалізації такого роду законотворчих новацій.

Коваленко Б.В., здобувач: Дякую за запитання. Так, дійсно, під час виконання наукової роботи було запропоновано інтенсифікувати роботу щодо розробки та прийняття такого кодексу. Як видається, це не потребуватиме суттєвих змін щодо витрат саме з державного бюджету. На переконання дисертанта, прийняття Службового кодексу України є доцільним та правильним кроком вітчизняного законодавця, у тому числі і у контексті удосконалення принципів службового права за наступними причинами:

– це надасть можливість глибше і різнобічно усвідомити природу конкретного виду діяльності, його значення, місію, відповідальність перед суспільством за виконання покладених завдань;

– це дозволить уніфікувати, удосконалити відносин на держслужбі, сприятиме зміцненні довіри громадян;

– це потенційно стимулюватиме забезпечення ефективності діяльності державного управління;

– це сприятиме уніфікації вимог до держслужбовців.

Окрім того, це у повній мірі узгоджується із загальними тенденціями кодифікації вітчизняного законодавства .

Курінний Є.В. д.ю.н., професор: У роботі Ви зупиняєтесь на питанні критеріїв для класифікації принципів службового права. На чому базуються Ваші пропозиції?

Коваленко Б.В., здобувач: Дякую за запитання. Ми вважаємо, що необхідно розглядати принципи службового права як єдину систему, що складається із елементів (окремих різновидів принципів службового права), які перебувають у зв'язках між собою та із системою принципів галузі адміністративного права й принципами права в цілому. Доцільною вважається їх класифікація за різними критеріями: способом їх закріплення; соціальною функцією; обсягом регулюючого впливу; формою джерела, ступенем деталізації тощо. Саме розмаїття критеріїв для класифікації і дозволяє з'ясувати реальний ресурс принципів службового права.

ВИСТУПИЛИ: науковий керівник здобувача д.ю.н., проф. Коломоєць Т.О., д.ю.н., професор Колпаков В.К., д.ю.н., професор Курінний Є.В., к.ю.н., доцент Шарая А.А., к.ю.н., доцент Кузенко Л.В.

Після відповідей на запитання учасників фахового семінару було озвучено **висновок наукового керівника доктора юридичних наук, професора Коломоєць Т.О.** з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану.

Науковий керівник здобувача вказала на те, що здобувач повною мірою опанував освітню складову освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії. Освітня складова індивідуального плану роботи аспіранта виконувалась своєчасно та із досягненням високих результатів вивчення навчальних дисциплін. Як наслідок, Коваленко Б.В. здобув теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, достатньою мірою оволодів методологією наукової та педагогічної діяльності, що підтверджується проведенням ним власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Неухильно дотримуючись високих стандартів академічної та професійної доброчесності, здобувачем опрацьовано значну кількість

наукових, нормативно-правових та інших джерел, які стосуються теми дисертаційного дослідження.

Науковий керівник особливо відзначила наполегливість здобувача, його активність та цілеспрямованість. Здобувач яскраво та послідовно демонстрував прагнення до вироблення орієнтованих на практичне застосування в умовах сучасних реалій теоретичних концепцій та прикладних законодавчих рішень, підкріплених належним науковим обґрунтуванням. Зміст дисертації відображає здійснення здобувачем критичного переосмислення наявних та створення нових цілісних знань. У процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи, дослухаючись до загальних настанов наукового керівника з питань, що об'єктивно лежать за межами розуміння здобувача наукового ступеня доктора філософії, здобувач виявив високий ступінь самостійності під час започаткування, планування, реалізації та коригування процесу наукового дослідження.

За результатом виконання дисертаційної роботи є всі підстави вважати, що наукова робота є однією із перших спроб наукового обґрунтування принципів службового права. У роботі наведено положення, висновки та рекомендації, що характеризуються науковою новизною.

Зважаючи на вищевикладене, науковий керівник здобувача д.ю.н., проф. Коломоець Т.О. вважає, що наукова кваліфікація Коваленка Б.В. відповідає вимогам, що пред'являються до здобувача ступеня доктора філософії, а його дисертація «Принципи службового права України», може бути рекомендована до прийняття до розгляду спеціалізованою вченою радою.

Долучившись до обговорення основних наукових результатів дисертації, к.ю.н, доцент, доцент кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету **Кузенко Л.В.** відзначила, що здобувачеві вдалося чітко виокремити фактори, які актуалізують виконання дисертаційного дослідження, присвяченого принципам службового права України. Попри те, що наразі зростає кількість досліджень, дотичних до принципів службового права загалом, доповідач вказала, що проблематика, пов'язана із основними засадами у цій царині, є такою, яка потребує свого опрацювання.

Висловлюючи свою позицію щодо наукового рівня дисертації, д.ю.н., професор, професор кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету **Є.В. Курінний** зазначив, що дисертаційна робота Коваленка Б.В. характеризується класичним академічним підходом до розгляду питань, винесених у якості розділів та підрозділів дисертації. Автор не просто погоджується із певними позиціями, він полемізує, критикує, наводить власні аргументи на підтвердження чи спростування тієї чи іншої позиції. Імпонує підхід та мотивування наведеної ним класифікації принципів службового права.

Позитивними характеристиками наукового дослідження здобувача, що дістали схвальний відгук к.ю.н., доцента кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету **Шарая А.А.**, є належним чином здійснена структуризація дисертації, яка забезпечує послідовне якісне розкриття питань, актуальних для сучасного службового права та його принципів. Здобувач системно підійшов до питання відображення системи принципів службового права, яку ним пропонується сприймати як сукупність інтегрованих у службове законодавство України нормативних приписів, які є самостійними, стабільними, автономно функціонуючими і взаємодіючими з іншими елементами системи з метою ефективного врегулювання публічно-службових відносин. Крім того, позитивом дисертації є 11 опублікованих наукових праць, які оприлюднюють для широкого загалу результати наукового пошуку Б.В. Коваленка.

УХВАЛИЛИ:

1. Визнати, що результати дисертації Коваленка Богдана Вячеславовича «Принципи службового права України», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право»), мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

2. Рекомендувати рецензентам д.ю.н., доценту І.В. Болокан, к.ю.н., доценту А.А. Шарій під час проведення попередньої експертизи результатів дисертації Коваленка Богдана Вячеславовича «Принципи службового права», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право»), взяти до уваги підсумки цього фахового семінару.

Головуючий:

д.ю.н., професор,
завідувач кафедри
адміністративного та господарського права
Запорізького національного університету

В.К. Колпаков

Секретар:

к.ю.н., доцент кафедри
адміністративного та господарського права
Запорізького національного університету

Ш.Н. Гаджиева

ВИСНОВОК ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ Коваленка Богдана Вячеславовича «Принципи службового права України», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право»)

Дисертація Коваленка Богдана Вячеславовича «Принципи службового права України», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право») виконана на кафедрі адміністративного та господарського права Запорізького національного університету. Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради Запорізького національного університету (протокол № 4 від 15 листопада 2018 року).

Для підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Принципи службового права України» Вченою радою Запорізького національного університету (03 серпня 2020 року) визначено, що попередня експертиза дисертації проводитиметься на базі юридичного факультету Запорізького національного університету, та призначено двох рецензентів:

- 1) професора кафедри цивільного права Запорізького національного університету, доктора юридичних наук, доцента І.В. Болокан;
- 2) доцента кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету, кандидата юридичних наук А.А. Шарую.

Ступінь актуальності теми дослідження. В умовах сучасних докорінних реформаційних державотворчих та правотворчих процесів в Україні, безпосередньо пов'язаних із переглядом змісту та призначення публічної служби, всього розмаїття її різновидів, організаційного та функціонального її аспектів, впровадження численних новаційних інститутів, запозичення відповідного зарубіжного нормотворчого та правозастосовчого досвіду, імплементації міжнародно-правових стандартів регулювання публічно-владних відносин й концентрації зусиль наукової фахової спільноти, юристів-практиків й зацікавленої громадськості, зорієнтованих на систематизацію законодавства про публічну службу, й розробку й прийняття єдиного кодифікованого нормативно-правового акту про публічну службу, важливості набувають ті «базові» засади, які мають слугувати «каркасом», «фундаментом», «основою» для нормативно-правового регулювання публічно-службових відносин, ефективного існування публічної служби в цілому, роль яких відіграють принципи службового права. Важливо не тільки уніфікувати публічно-службову діяльність у всьому її видовому розмаїтті, але й, насамперед, сформуванню «фундаменту» для такої уніфікації та систематизації норм права, які регулюють таку діяльність, оскільки саме він й визначатиме подальший розвиток публічно-службових відносин, службового права в системі адміністративного права і системі права в цілому, а також досконалість змісту

службового законодавства, ефективність практики його застосування й навпаки його «дефектність» негативно впливатиме на них. Істотна активізація національної нормотворчої діяльності, безпосередньо пов'язаної як із внесенням змін та доповнень до чинних нормативно-правових актів про публічну службу (державну, дипломатичну, військову тощо), так і нормопроектної діяльності щодо розробки проекту Службового кодексу України, задля забезпечення їх результативності, формування новітнього, наукового (дотримання принципу науковості), такого, що узгоджується із сучасним доктринальним розумінням сутності і призначення службового права як підгалузі адміністративного права та його принципів, базису, складовою якого і мають слугувати результати комплексних наукових фахових досліджень, безпосередньо присвячених унікальності ресурсу принципів службового права. Прийняття єдиного кодифікованого акту про публічну службу, із обов'язковим закріпленням в окремому його розділі положень про принципи службового права, є необхідною умовою результативного впровадження Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», Стратегії реформи державного управління до 2021 року (в оновленій редакції) та ряду інших актів, які визначають пріоритетні напрямки розвитку України.

Проблематика принципів службового права системно не досліджувалася, оскільки вона безпосередньо пов'язана із встановленням службового права як підгалузі адміністративного права та із розвитком доктринальних та нормативних положень, які пов'язані із публічно-службовою діяльністю.

Підґрунтям для написання слугували наукові праці з теорії права (О. Петришина, С. Погребняка, П. Рабіновича, Н. Оніщенко, Н. Пархоменко, Д. Лук'янова, С. Максимова, В. Смородинського та ін.), адміністративного права (В. Авер'янова, О. Андрійко, Ю. Битяка, В. Гаращука, В. Бевзенка, Л. Біли-Тіунової, П. Діхтієвського, С. Ківалова, Т. Коломоець, В. Колпакова, Т. Губанової, А. Комзюка, О. Кузьменко, Д. Лученка, Р. Мельника, Д. Приймаченка, С. Стеценка, А. Шарої, Н. Писаренко та ін.), в т.ч. й з проблематики службового права (роботи Д. Припутня, Т. Аніщенко, Т. Коломоець, М. Титаренко, Ю. Буланової, В. Галай, В. Столбового, В. Колпакова та ін.), принципів адміністративного права та його підгалузей (роботи А. Пухтецької, П. Баранчика, Т. Коломоець, Д. Лук'янця, Н. Писаренко, В. Галай, А. Шарої, М. Лученко, О. Мілієнко та ін.), принципів окремих різновидів публічної служби (наприклад, роботи М. Германюк, Л. Біли-Тіунової, О. Панової, В. Столбового та ін.). Водночас, враховуючи все розмаїття наукових праць з окремих питань проблематики принципів службового права, й жодним чином не применшуючи їх значення, варто зазначити, що комплексних наукових досліджень, безпосередньо присвячених принципам службового права України в аспекті висвітлення генези їх доктринального дослідження, ознак, класифікаційного поділу, системного аналізу й детального аналізу ресурсу кожного принципу і їх груп, формулюванням пропозиції щодо удосконалення використання їх ресурсу, в т.ч. й із запозиченням позитивного зарубіжного досвіду, не було проведено, що й актуалізує дослідження, зумовлює його теоретичне та практичне значення.

Здобувач правильно визначає зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами, вказує на те, що дослідження виконано відповідно до планів наукових досліджень Запорізького національного університету на 2016-2020 роки. Дисертація знаходиться у руслі виконання Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки.

2. Наукова новизна, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Наукова новизна результатів дослідження полягає у тому, що робота є одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці комплексним дослідженням, присвяченим принципам службового права України. У результаті проведеного дослідження запропоновано нові наукові положення та висновки, зокрема:

уперше:

– здійснено комплексне дослідження принципів службового права в аспекті оновленого доктринального погляду на сутність, призначення, систему адміністративного права, виокремлення у ній службового права як підгалузі адміністративного права й обґрунтування доцільності виділення трьох «базових» пріоритетів удосконалення використання ресурсу цих принципів;

– розглянуто генезу доктринального дослідження принципів службового права у вітчизняній адміністративно-правовій науці й виділено її специфіку – «ефект маятникової концентрації уваги» від ігнорування цього питання вченими-адміністративістами (в т.ч. й сучасними) й аж до деталізованого аналізу окремих принципів службового права, запропоновано умовну періодизацію такої генези, із виділенням чотирьох її етапів, характеристикою особливостей кожного із них є обґрунтуванням існування стійкої тенденції щодо посилення засад спеціалізації і наукового пошуку, а також виокремленням пріоритетних напрямків перспективного дослідження їх ресурсу і вітчизняній правовій науці;

– обґрунтовано доцільність класифікації принципів службового права, з використанням полікритеріальних підходів (за різновидом безпосереднього предмету регулювання, за «зв'язком» з елементами системи службового права, за способом фіксації, за джерелом фіксації, за «формою» безпосереднього закріплення, за суб'єктивною спрямованістю, за цільовою спрямованістю, за ступенем «новаційності», за змістовною спрямованістю) й «базову» роль поділу на: «засадничі» та організаційні й функціональні (при узагальненому розгляді останніх двох різновидів);

– запропоновано розглядати принципи службового права як систему, із виділенням її елементів, зв'язків (внутрішніх, зовнішніх), мети та ряду ознак (історичної зумовленості, структурованості, динамізму, стабільності, мобільності тощо), які й зумовлюють її унікальність;

удосконалено:

– теоретичні положення щодо визначення сутності, змісту службового права як сфери об'єктивізації принципів й запропоновано розглядати його як підгалузь адміністративного права, сукупність правових норм, безпосередньо пов'язаних із регламентацією організації та функціонування публічної служби для забезпечення реалізації та захисту публічного інтересу особами, які перебувають на певних посадах й наділяються для цього певним обсягом публічно владних повноважень;

– теоретичні положення щодо визначення понять «принципи адміністративного права», «принципи службового права», які запропоновано розглядати як універсальні, об'єктивно зумовлені, загальнозначущі закріплені у нормах службового права приписи, які регламентують організацію та функціонування публічної служби задля забезпечення реалізації та захисту публічного інтересу особами, які перебувають на певних посадах і наділяються для цього публічно-владними повноваженнями;

– наукові положення щодо виділення ознак принципів службового права й запропоновано вважати такими: універсальність, засадничий характер, імперативність, формальну визначеність, соціальну зумовленість, загальнообов'язковість, стабільність, примусову забезпеченість, прогресивність, орієнтованість на реалізацію та захист публічного інтересу під час організації та здійснення (функціонування) публічної служби, системність.

дістали подальшого розвитку:

– наукові положення щодо розуміння засадничих принципів службового права як основоположних («базових») засад для регулювання всіх без винятку відносин публічної служби у всьому розмаїтті її різновидів, які є втіленням загальнолюдських цінностей й слугують підґрунтям для формування організаційних та функціональних принципів службового права; запропоновано їх перелік й сформульовано пропозиції щодо удосконалення положень чинного законодавства щодо їх закріплення;

– теоретичні положення щодо розуміння організаційних та функціональних принципів службового права як «базових» положень, що визначають організаційну побудову та функціонування публічної служби, й, з огляду на їх взаємодоповнюючий характер, пропонується розглядати їх у єдності й відносити до них: принципи професіоналізму, підконтрольності, наступності, ефективності, уніфікації із елементами спеціалізації щодо окремих різновидів публічно-службової діяльності;

– положення щодо обґрунтування доцільності компаративно-правового аналізу досвіду зарубіжних країн у закріпленні принципів службового права, із формулюванням пропозицій щодо запозичення апробовано часом і практикою позитивного досвіду окремих країн щодо використання ресурсу окремих принципів службового права.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертації становить сукупність методів і прийомів наукового пізнання, як загальнонаукових (історичного, логічного, діалектичного, системного аналізу тощо), так і

спеціальних (порівняльно-правового, документального аналізу, моделювання тощо), використання яких у взаємодії й дозволило досягти поставленої мети, забезпечити повноту та всебічність розуміння предмету дослідження, наукову достовірність отриманих результатів. Як загальнонауковий метод використовувався діалектичний метод, який надав можливість розглянути принципи службового права у розвитку, взаємозв'язку, виокремити закономірності в цілому (підрозділи 1.1, 2.2, 2.3). Використання історико-правового методу дозволило з'ясувати генезу доктринального дослідження принципів службового права у вітчизняній адміністративно-правовій доктрині (підрозділ 1.2), виявити зв'язки минулого і сучасності (підрозділи 2.2, 2.3). Логіко-семантичний метод дозволив сформулювати дефініційні конструкції (підрозділи 1.1, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3). Структурно-функціональний, системний методи, прийоми логічного методу використовувалися для з'ясування сутності, ознак принципів службового права (підрозділ 1.3). Під час формулювання пропозицій для вдосконалення положень законодавства та розробки новітнього законодавства використано методи моделювання, аналізу, синтезу. Використання логіко-юридичного методу дозволило сформулювати дефініції: «принципи службового права» (підрозділ 1.3), «службове право» (підрозділ 1.1), «засадничі принципи службового права» (підрозділ 2.2), «організаційні принципи службового права» (підрозділ 2.3), «функціональні принципи службового права» (підрозділ 2.3). Порівняльно-правовий, логічний метод дозволив виявити переваги та недоліки зарубіжного досвіду нормативно-правового закріплення принципів службового права, виділити й обґрунтувати можливі шляхи його запозичення для України (підрозділ 3.1). Специфіка об'єкту наукового дослідження зумовила можливість застосування ряду наукових підходів, а саме: критичного та раціонального (підрозділи 1.1, 1.2, 2.2, 2.3), порівняльно-ретроспективного (підрозділ 1.2), єдності теорії та практики (підрозділи 1.1, 1.3, 2.1, 3.1, 3.2), системного і логічного аналізу.

Нормативну основу роботи становлять Конституція України, акти Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, міжнародні науково-практичні акти, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, зарубіжне законодавство.

Емпіричну базу роботи становлять узагальнення практичної діяльності суб'єктів публічної адміністрації, довідкові видання, політико-правова публіцистика.

Дисертація написана грамотною українською мовою, стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі (точність, логічність, лаконічність, зрозумілість, зв'язаність, цілісність, завершеність).

3. Наукові публікації, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, та повнота опублікування результатів дисертації

Список публікацій здобувача за темою дисертації, в яких висвітлені основні наукові результати дисертації:

1. Коваленко Б.В. Принципи службового права України. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку: колективна монографія / За

заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. – Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – С. 46-59. (у складі колективу авторів).

2. Коваленко Б.В. Упровадження європейських засад у національне законодавство щодо принципів патронатної служби. Патронатна служба : підручник / Н.В. Галіцина, Д.О.Калниш, Б.В. Коваленко [та ін.] ; за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова ; Запоріз. Нац. ун-т. К.: Ін Юре, 2018. 180 с. (у складі колективу авторів).

3. Коваленко Б.В. Законодавчі акти як джерела засад службового права. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція»*. 2020. № 48. С. 98–104.

4. Коваленко Б.В. Питання класифікації принципів службового права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. Том 2. С. 115–121.

5. Коваленко Б.В. Проблеми принципів службового права. *Правові новели*. 2020. № 11. Том 2. С. 87–93.

6. Коваленко Б.В. Деякі питання щодо європейських засад службового права. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2020. № 3 (69). Том 2. С. 122–128.

7. Коваленко Б.В. Проблеми становлення та розвитку службового права. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2020. № 5 (33). С. 213–219.

Які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Коваленко Б.В. Впровадження європейських засад в національне законодавство, як спосіб подолання корупції в Україні. *Світ без корупції: міф чи реальність?*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 2017 р. Харків: «Точка», 2017 р. Вип. 19. С. 6-8.

9. Коваленко Б.В. Питання класифікації принципів службового права. *«Азовські правові читання – 2020»* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Бердянськ, 14-15 травня 2020 р. Бердянськ: 2020, С. 150-156.

10. Коваленко Б.В. Загальні принципи службового права: становлення та розвиток. *Запорізькі правові читання*: матеріали Щорічної міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 19–20 травня 2020 року / за заг. ред. Т.О. Коломоєць. Запоріжжя: ЗНУ, 2020. С.297-301.

11. Коваленко Б.В. Основні засади запобігання корупції в публічній службі. *Запобігання корупції у приватному секторі* : матеріали наук.- практи. онлайн «круглого столу», присвяченого 25-річчю із дня створення НДІ вивчення проблем злочинності та 95-річчю із дня народження акад. Володимира Сташиса (м. Харків, 1 лип. 2020 р.). – Харків : Право, 2020. – С. 183-185.

Повнота опублікування результатів дисертації засвідчується таблицею 1.

Таблиця 1 – Повнота опублікування результатів дисертації

№	Наукова публікація здобувача		Підрозділи дисертації, що висвітлюються
	Назва	Видання	
Зарубіжні періодичні наукові видання			
1	Проблеми становлення та розвитку службового права.	KELM (Knowledge, Education, Law, Management). 2020. № 5(33). С. 213–219.	п. 1.1 п. 2.3.
Наукові фахові видання України			
2	Законодавчі акти як джерела засад службового права.	Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція». 2020. № 48. С. 98–104.	п. 1.3 п. 3.1
3	Питання класифікації принципів службового права	Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 2. Том 2. С. 115–121.	п. 1.2 п. 2.2.
4	Проблеми принципів службового права.	Правові новели. 2020. № 11. Том 2. С. 87–93.	п. 2.1
5	Деякі питання щодо європейських засад службового права.	Держава та регіони. Серія: Право. 2020. № 3 (69). Том 2. С. 122–128.	п. 3.2 п. 2.3

ВИСНОВОК

Ознайомившись із дисертацією Коваленка Богдана Вячеславовича «Принципи службового права України» та науковими публікаціями, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, а також взявши до уваги підсумки фахового семінару, вважаємо, що:

1. Дисертація Коваленка Богдана Вячеславовича «Принципи службового права України» є фундаментальним науковим дослідженням з актуальних питань, характеризується єдністю змісту, містить наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне та практичне значення, а отже, свідчить про істотний особистий внесок здобувача у розвиток правової науки.

2. Дисертація Коваленка Богдана Вячеславовича «Принципи службового права України» може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право») у разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент:

**професор кафедри цивільного права
Запорізького національного університету,
доктор юридичних наук, доцент**

І.В. Болокан

Рецензент:

**доцент кафедри
адміністративного та господарського права
Запорізького національного університету,
кандидат юридичних наук**

А.А. Шарая